

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

POLITIKAI és VEGYES TARTALMU MEGYEI KOZLÖNY.

Megjelenik hetenkint kétszer: vasárnap és esztörtökön.

Hirdetések és előfizetések fôlvételnek s egyes számok kaphatók helyben:

Muzsik és Parthes könyv- és könyvnyomdájában, Schön Adolf könyvkereskedésében, Hay Sándor dohánytözsdejében, valamint hirdetések s nyiltéri közlemények egy a fôvárosi mint a külföldi összes hirdetési irodákban.

Egy szám 10 kr.

Szerkesztési iroda és kiadóhivatal:
Sötét- s csendes utca sar-
kán, Hafeneder-felé házbán,
hová minden a lap szellemi
részét illető közlemény, az
előzetések és hirdetések
is küldendők.

Bérmatlan leveleknek
fogadtatnak el. Készítetek
nem adának vissza.

Szerkesztővel értekezni:
d. e. 11 óráól 12-ig és
d. u. 8-tól 5 óráig.

ELŐFIZETÉSI DÍJ
helyben készülőre:
Égész évre . . . 8 frt.
Fél évre . . . 4 „
Negyed évre . . . 2 „
Vidékre postán küldve:
Égész évre . . . 9 frt — kr.
Fél évre . . . 4 „ 50 kr.
Negyed évre . . . 2 „ 25 kr.
Néplátóknak helyben:
Égész évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 „ „
Negyed évre . . . 1 „ 50 „
Néplátóknak vidéken:
Égész évre . . . 7 frt — kr.
Fél évre . . . 3 „ 50 „
Negyed évre . . . 1 „ 75 „

Halottak napja.

A keresztény vallás, — melynek minden alapszámja a hit remény s szeretet kultúrájából árad elő, mely eddig az összes vallások közt a leg- több hatással volt az emberi szent- vélyre, mely mindenre, a mi csak a lélek világának kiegészítő részét képezi kiterjeszkedik, gondoskodott arról is, hogy az elhunytaknak, a semmiknek, a pornak, mely valaha emberi alakkal bírt, legyen ünnepe. A megsemmisült, az elenyészett emberek, kiknek léte az emlékezés kódos utain költöz, e nap- pon tért követelnék az élők közt önma- gúknak, mintegy újraelni látszanak egy szomorú de magasztos ünnepen, a halottak napján . . .

Azok is, kik az öröm derűjében borongva gondolnak a megsemmi- ülésre, azok is a hitatos szívvel hajtának fôt a holtak előtt, azok is, kik a bánat éjleiben örömmel gondolnak az örök nyugalomra azok is egyaránt megdöb- benve tekintenek a rideg sírokra, — melyek majdan mindannyiunkat elta- karnak.

Van valami szokatlanul komoly s méltóságteljes abban a zárandokolásban, mellyel a temető felé tartunk, s van valami megható abban, hogy látogatni megyünk kihűlt hamvakat . . .

Ott a domb alatt immáron alak- talan por az, mely valaha ember volt, sôt tán az a koporsó sínes meg már, melybe eltemették ôt, s mégis, — egy tán mosolygó, vidám kép az, mely on- nan kisugárzik, egy életérôs lény áll

képeletünk előtt. . . . Mentül jobban szerettük, annál elevenebb a kép . . . Hogy is lehet, hogy már nincsen?

S e pillanatban Hamletként ker- dülük önmagunktól: mi van a siron túl? Örök sôtétség, avagy örök viláosság?

E két fogalom magában véve ismeretes, de mi lehet abban az örök sôtétségben, s mi abban az örök vilá- gosságban?

Az örök megsemmisülés, a tetlen nyugalom . . . elborzasztó gondolat.

De hát mi vigaszt nyújt a másik, — az a szenvedély, vívódás, küzdelem nélküli örök viláosság, jól többé nines mit óhajtanunk, mert megvan minden, nines mit remélnünk, mert beteljesült minden, nines mit tennünk, mert be- vegeztünk mindent, s csak egyetlen elképzelhető ténykedésünk maradt, s ez a szolozsma, az istent imádó dics- hymusz, melynek nines határa, mely egyforma.

A hit epoly kevéssé nyugtat meg, mint a kietlen, sivár hitelenség. An- nak költészete, hogy az anyagosebben a holt tömeg is újrael, — vajmi ke- véssé megnyugtató van, s egy osep- kedvet sem érzünk holtunk után pil- langóvá, vagy pálmáva lenni, a mint- hogy nem tudjuk valószínűnek s tet- szetôsnek találni az Úr számoljánál való örök létenséget se.

Bármint legyen, a halál csak a kétségbeesés vigasza, de nem azoké, — kiknek szívében béke s összhang honol.

Szeretünk élni! Szeretjük a nyo-

morult létet csakugy, mint a fényes, a gondtalant, szeretjük azért, mert egy bensô ösztön sugja nekünk, — hogy azzal befejeztük mindent, s mint hasz- navelhetetlen anyagot dobnak bennün- ket a sírgödörbe.

S ezen egoizmus növeli bennünk nagyra, varázsolja széppé a halottak napját. Megkoszorozzuk a sírhalmokat, betöltjük élénk zajjal az örök nyuga- lom s némaság helyét, mert önmagunk- nak is hizeleg az a gondolat, hogy majdan eljönnek azok is, kik minket gyászolnak s a mi sírunkat is megko- szorozzák. Elöre hivaokodunk, mert hát aztan ugy sem tudunk róla semmit!

S tegyük is! Hizelegünk önma- gunknak. Ez a húság az emberi gyar- lóságból fakad.

A gyarlóságot pedig ne tagadjuk meg önmagunktól.

S ne vegyük komolyan azon kuk- lipraedakciókat, melyeket ez ünnepegy alkalmából hallatnak azok, kiknek min- den áron valait mondanik kell.

A halottak napján kifejtett fény- zés bir létjoggal. Az emberiség önön- magát tiszteli meg azzal.

Mentül nagyobbsszerű pompát fej- tünk ki, annál megnyugtatóbb a halál gondolata. Szépsítük ha lehet ezt a ri- deg, fagyos temetőt.

Egy kis életet árasznak a halot- tak világába. Ok arról mit sem tudnak. De nekünk költőibn, szebb lesz a halál, s könnyebben hajtunk fejet az örök igaz végzet előtt, melynek titkát élô ember soha se lesheti meg.

A házi iparról.*

(Wo Arbeit das Haus bewacht, kann die Armut nicht hinein.)

„Jo sono caballero,“ mondja a spanyol koldu, ha nem kap alamszót és ezen utá- nozhatlan grandezzával mondott szavakat a szüület oly tekintetével kíséri, a minôt benne s déli nap égő sugarai megérelnek. „Gaval- er vagyok,“ mondja ô és kék kabátjának ossz függő rougyait bal vállára vetve, csipke- sállepat pedig lebebe nyomva, addig nem lavozik, míg téged tetőtől-falig gondosan és túrkészô szemekkel meg nem vizsgál.

Jj annak a népek, mely a balvélemény- aitu gyűlöltetik és mely saját történelmének vázán ragóda, saját romlásával száll szembe, Spanyolország, ezen pompás, szerencsés égn- jlatu föld, izmos és erőtéljes fiakkal meg- adva, a sülyedésnek és romlásnak elriasztó képet mutatja nekünk.

Elriasztóan? Igenis ezen szomorú tüne- teknek, melyeket Spanyolország gyengültsége nyújt, más nemzetekre is kellene elriasztó hatást gyakorolni; de ez nincs ugy.

„A magyarnak nincs parja,“ ezen túl- fesztett önértet által szült mondás, ugyszôl- van mindenhol elhangzott.

Elemi visszamaradásának ismerete a fáradságos napi munkák dacára, amelyben nemzetünk egy része fáradozik, hogy azon műveltséget megteremtse, mely a nyugati zomszédokat nagygyá és hatalmasokká tette ezek dacára is mindig azt hangoztatják, — hogy: „a magyarnak nincs parja.“

Hazaínságnak nevezik ezt s azzal hize- legnek, a mit maguk sem bisznek el és mi- czebből?*)

*) Néhai Justus Mór hátrahagyott irataiból. A szerk.

A „Zombor és Vidéke“ tárcája.

A zombori parkban.

(Levélhallásokr.)

Flórad elhagyott. Ment mosolygóbb ég alá. Fázott már keblében.

A bájdalu zenének kara, nem ad már hangversenyt. Elköltöztek a kedves szár- nyasok, dellszaki ôv alá, melyet az aranyos nap, szinompával beragyog. Fülmilk he- lyett kékes ezinkék a kertek ôszi kis ven- dégi, röpöködnék a lombtalan ágakon, rü- vidke dal zengnek el.

Az utolsó ôszi rózsza is elhallatá szir- mait, mikor jött a hideg szel a fákat zú- gani.

Mikor a virágok illata, a madarak dala útihagyott, közönséged is elmaradt — a hálátlan.

Mig szép és ifju voltál, tavaszi napo- kon, mikor diszes köntösbe öltözés s keblében ezrével nyíltot a virág, sokan kerestek fel.

Most, hogy ékes mezéd letevéd s az enyészve foszló köd leszállt, alig jár feléd valaki, s ez nem te kedvedért.

Hû maradok hozzád én, hisz annyiszor megvigasztalál, ha bánat tartá fogva lelke- met, vagy nehéz gond törté, zúzza fejemet.

Most itt van ôszi gyászidôd, fájdíróll hull a sok levél.

Az égbolt egyenletes kék azúrját, —

ólomszürke felhők takarják. — Nehézesen ôsse-vissza kóvályognak ezek és a merre járnak kelnek, az egész tájra, ôszi, szürke fátyolt vetnek.

Gyászodban én is osztozom. Mikor a természet haldoklik, távozó legjobb barátom kezét szorongatom.

A haldokló természet, gondolataimat is komorokká teszi. Mintha lelkemet nyomná az a lomba felhő, mely az égboltozatról oly nehézesen csúng alá.

De emlékeztünk inkább jobbról, szebb- ről, multakról.

Ha kedvesünk hal meg, vajkiadon emlé- kezünkön reá, és ilyenkor jó tulajdonságai jutnak eszünkbe.

Most parkunk növényzete ôszi haldok- lásban van, emlékeztünk vissza szívesen, verôfényes napjaira, mikor a ragyogó nap alatt, flórája keleti színsôségben virult még s illatot mindenfelé árasztott.

Megváltozva most körülötte minden. Léptek alatt zörögnek a száraz sárga levelek. A mulandóságának, nem e legszebb képe ez?

Lombfakadás és levelhullás között, olyan rövid volt — a virulás. Rövid ez az idô, mint a bölcsőtől a sírig — az ember élete.

Mikor a déresipett s lehullt zörög- levelek közt járok-lelek a kanyargó nyirkos utakon, és ha látom mikor a szél a száraz

levelek közül egyet szárnyra kap, eszembe jut a költô mondása:

„De la tige detachée,
Pauvre feuille dessechée,
Qu' vas-tu ? —“

me promèn

De la forêt à la plaine,
De la montagne au vallom,
Je vais où le vent me mène,

Je vais où va toute chose,
Où va le feuille de rose,
Et la feuille de laurier.“

Az ágról szakadt levélke is, melyet lábaimnál szellô zörögve az tovább ment, oda ment, hová rózsza — s babérfá levele egyaránt megy, az enyészembe sietett.

Nagyon szomorú itt minden, az ôszi hervadás bús képeinek szemléletekor, — a lelkek is fázik belôl.

Jövel azért mihamarább, szállinkozó hópóhely! s ha majd látásodra, öröm ül a gyermek arcokon, én is megvigasztalódom, ha látom majd a gyenge hôlepelt, a föld vén fejére vonni halotti szemfedélt, — mert emléembe fogja hozni: a tavaszi feltá- madást.

Vértési Károly.

Feslô Rügyek.

Költemények, írta: Amaranth.
Ára: 1 ft 50 kr. Szerzô tulajdonosa. Zombor, nyomottat Muzsik és Particsnál 1885.

Tizenhatod ret, 189 lap.

Nagy figyelemmel s több helyütt igazi élvezettel olvastuk a törekvô ifjú szerzô dalfüzérét, kitôl a költôi tehetséget nemcsak hogy elvitatni akarnók, hanem azt ôszinte örömmel elismerjük.

Van ezen költemény füzérben lelke- sültés, sok szép gondolat, itt-ott magas szárnyalás, költôi merészség és eredetiség is, mi már magában véve is teljesen ele- gendô, hogy szerzőjének elismerését adó- zunk.

De ezen költemények az iró érzemé- nyeinek legtitkosabb rejtekébe betekintést mégsem engednek, individuális élet világot mégsem tárják fel egészen s eképen a költô hû jellemzésére nem nyujtanak elegendô anyagot.

Annyi kétségtelen, hogy a költô né- hány dalát, az alapeszme kidolgozására való tekintet nélkül, gyorsan vetette a pa- pirra, hogy több helyütt a szépet nem vá- lasztotta el a mindennapitól, hogy több szép költeményében nem maradt meg mindig a megkezdett magaslato, hanem hirtelen leereskedett, s hogy több dal- a nem az ihlet perzeneteinek, hanem a tul- ságosan izgatott kedélyállapotnak a szüle-

Az önismeret, az első lépés a javuláshoz de mi meszerű szép állapotok csaképeit hordjuk lelkünk előtt, hogy azt tévedésbe ejtsük; mi nem akarjuk azt látni, mert ezen képzelt, de valóban nagyságok édes kábultságba ejtenek minket. — Ah! szép álmok, rajtuk csüngtünk ezredéves szendérgéssel és most egy csapás megsemmisítini őket!

Nem kell országunk határán túl messze menni és mindenhol, különösen Boszniában és Galicziában mutatkozik kirívó módon az, hogy mily magasan állnak szomszédaink felettünk, közművelődési dolgokban.

Azoknál a klíma kedvezőtlensége és a talaj terméketlensége dacára, ha az ország jobb jólétét látunk, mint nálunk az alföldi gazdag mezőségein.

Ezeket összehasonlítva, az igazi hazafinak az értelmes gazdának szíve bizonyára elszomorodik.

Mivé lehetne — mondogatja magában a gazda — ezen szép s termeszettől buján megáldott Magyarországra, ha az országok melyek iránt a természet csak mostohán viselkedett, — azaz lettek, — a mik most.

De mit történnek azok effélékkel, kik a politika magas lován uyaralozva, sosem szállnak le, hogy ezeket közelebbről megvizsgálják. A hir és dicsőség után való vágy elragadja a legjobb erőköt a csendes munkától. Mindenki kényelmesebben fogyaszt, mint termel.

Az ál hazafi — kik elég számmal vannak, — kineveti a természetbúvárt, ki nagyítóval kezében, éjjel-nappal, kutatja országunk legnagyobb ellenségét, az üszög és rozsdá buzában való keletkezésének okát és elhárításának módját. Midőn a kortes kalapján a piros tollal, bortól rekedt hangon kiáltja, hogy: „éjjen a hazafi!” nem-e azt véli, hogy ezzel több hasznót hajt a hazának, — mintha otthon a haza jólétének előmozdítására, bármit is tenne.

Az idén hála a gondviselésnek megtehető jó termésünk volt. A kivételből folyó jövedelem, a többi földművelő országok nem épen a legjobb termések következtében, — megtehető nagy lesz. Az inség tehát nem fogja az idén küszöbünket átlépni, a szegénység nem fog lakásainkba behatolni, — mert minden eshetőség gabnával telt zsákokkal van elrekesztve.

De hogy vagyunk más esztendőben, — midőn ily iszonyatos vendégek, mint: a szárazság, kiáradás, rozsdá, fagy, üszög, egereks és több effélék ránk zudulnak? Ezek az eszeten dők pedig gyökörök, mint az olyanok mint az idek.

ménye. Hogy a költőnek ilyen kedélyállapotban nem kell a lánthoz nyulnia azt a tanulságot az „Istenkáromlásból” mindenki kivonhatja megán, mert hát ama költemény nem a higgadt ész és érzemény al kotása, hanem a tulizgatott kedélyállapot kitörése.

De vannak ezen költeményekben olyan gyönyörű helyek is, melyek a költő lelkének hű tukrei, melyek gyengédségük egy szerűségük és érzeménygazdaságuk által méltán megérdemlik a dicsőretet s melyek azon meggyőződést szűlik bennünk, hogy a szerző az igazi költői érből is merített.

Ezen különös jelenség magyarázatát abban találjuk, hogy a költő még mindig azon belső érzemények forrongásának behatása alatt áll, mely a gondolatok hű kifejezését akadályozza s mely behatás kettős irányban (drámai és lyrai) ragadja lelkét.

Ha majd e forrongás — mely minden ifjabb költő lelkében jelentkezik — erejéből vesztieni a gondolat az érzemény kifejezésére több szabadságot fog nyerni: minden bizonyossággal elvárhatjuk, hogy a kiváló tehetségű költő egyik vagy másik irányban kifejldőve s megállapodva, értékes és tökéletes eleményeket fog alkotni.

A „Felső Rügyek” első helyén „Rátóni János” balladának nevezett költemény van. A verssorok könnyen folynak s a kidolgozás elég gondos, — de minthogy az alapeszme

A szegénység mindenhová behatol, — valjuk be ösztönét, — hogy nem őrzi a munka a hazát.

Ilyen alkalmakkor készületlenül állunk. Évünk hosszú tele akkor kétszer oly hosszú, sirnak s jagnaknak és buslakodnak, sőt talán éheznek is, és mégsem dolgoznak.

Ezen szomorú állapotnak, azonban nem csak népnök egyedül az oka, az nem lett máris mint földművelésre nevelve, hisz nem tanulta, hogy mivel töltse az öt teli hónapot. Vannak iparisokaink?

A kihalt nyelvek nagolása helyett, — melyek a felnött polgárnak semmi hasznót nem hajtanak, sokkal alkalmasabb és hasznosabb lenne tanuló gyermekeinket az iparisokolába küldeni és ez bizonyára többet érne.

A mesterségnek arany a feke, mondják a közmondás, tehát ezért mindenkinék, ki nem látogatja a felsőbb tanodákat és nem érzi magát hivatottnak a tudományos pályára, mesterséget kell tanulnia és ez 6—8 évi iskolázás mellett könnyen lehetséges.

Vegyük csak szembőre az Amerikába vándorló magyarokat, mihelyt megérkeznek, legelőször azt kérdezik, hogy mi a mesterségük, és arra a feleletre hogy „senmi”, mindenki hátra fordít nekik. A kik valamely mesterséget értenek, azok az új világban nincsenek elveszve, és mindig van elég munkájuk; ott álmódzó sohajások nem jönnek ügyelembe, ott a munka a fődolog.

H i r e k .

O-Felsőge a király Goldscherek József esperes és stancsicsi plébánosnak a Huj-Szen-Lorinczról nevezett címzetes prepostságot adományozta.

Kinevezés. A helybeli kir. törvényszékhez, a trszéki enök Palaszanovits Matyas jogszisztori díjtalan joggyakorok a nevezte ki.

Bzdánból irjak lapunknak: Hegyessy Ferencz iskolaszeki elnök a legutóbbi községi képviselő testületi gyűlésen iskolaszeki tagságáról, nem különben előki tisztelői is lemondott; lemondást a képviselő testület, igen nyomatékos közbeiktatások kíséretében fogadta el. Ugy hallatszik, hogy az iskolaszék egy három tagu küldöttséget küldött hozzá, lemondásának visszavonására. — Kérdjük azonban, hogy az iskolaszéknek van-e joga öt visszahelyezni? a midőn ő a képvis. test. által lett megválasztva, és az előtt mondott is le a tagságáról. Azt hisszük, hogy akad Bzdánban még arra hivatottabb egyen is, a ki ezen előki tisztet betötheti s Hegyessy nek elbizakodottsága teljesen megússul. — Több közs. képviselő.

(„hűség”) nagyon is ismeretes és az a költői kidolgozás tárgyát ilyen alakban már számtalanszor kepezte, — a költemény értekeiből sokat veszt. Egyebiránt eme költemény nem egészen felel meg a ballada követelményeinek, mert a balladának nemesak a tennyei hanem az azt vögrhajtó személyei is kell különösen foglalkoznia és a sorssal való küzdelmet elevenen kiünnetnie. Ezen szerlelett keves anyagból feldolgozott költeményben ama kelleket nem találjuk, azon felül nem látunk benne gyors eszelekményt s leüdületet s nem halljuk azt a méltóságos drámai hangot, mely nekik a ballada nem lehet jó.

A görög mythológiából merített „Futó Daphne” egyike a szerző legszebb költeményeinek, a „IX. Károly halálós ágyon” című pedig figyelmet érdemel.

Az óda magasabb tárgyakkal foglalkozván, küladalkjának, hangjának s benne a költői előadásnak alhoz mértnek kellvő lenni, az a költőtől mindig a legnagyobb mérvű lelkesítettség és a legmagasabb szellemért követeli, minek figyelme vétele mellett az ódák közül „Plevna eles tére” a „Petőfi Sándor szobra előtt” című két költeményről dicsőrettel emlékeztünk meg, a „Tóth Kálmán halálára” irt című pedig a gyengébb eszme-termekek közé sorozzuk, nemesak azért, mert benne több erőltetés s hétköznapi kifejezés van, hanem

Matlekovits államtitkár kijelenté, hogy az orsz. kiállítás nov. 10-ig beárólja marad nyitva. Nov. 4-én 11 órakor Rudolf főherczog trónörökös, foja a kiállítást bezárta.

Szantováról irjak lapunknak f. hó 27-iki kellett: Tettes szerzesző úr! Kötete sében ismét egy szomorú eset leirasat mondja tollba, mert nem tudom mi van a levegőben, de ez a hónap a megrendítő esetekben igen gazdag nálunk. Kiss Sándor mk. csásdör őrsapancnok 25-én golyót röpített: a golyó keresztül és ha megmondom, hogy ezt a kitudóknok ismert Kropacek-féle fegyverrel tette, tudni fogjuk, hogy a szegény elkövetett tettenek pillanatában már halott volt. Tettét allva követte el, a fegyvert alla alá szoritva, honnan s golyó feje tetéjén keresztül a piatondba fúródott. Az esettel kapcsolatosan több versió hallszik, melyek közül azonban a szerlelemmel parosult b-cseleterzés a legutóbbott. Ugyanis oly asszonyt szeretett — a közvetyemen szerint! — kinek ferje is, családja is levén, — több orszem kisére lépett és midőn a frj a hűdös viszonyra rájött volna, feleségétől — ipa békeltetés-re ugyan nem vált el, hanem inna, hol bölcsője ringott és hol meghalni is szeretett volna — családjával egyetemben örökre tavozott, hogy keserű emléktől és az emberek ilyenkor terhes részvétől szabadulva, új életet kezdjen. Ezt vehette szivére az általános közbe csülésben álló őrsapancnok és életét adta a megértett férj elégtételének. Más oka állig is lehetett, mert a kitudóségéről ismert Klein Justin főhadnagy ír alig 2 hét előtt eszközölt vizsgalata után iranta legnagyobb megelégedést nyilvaant. Felsőoktatása után — a hatóság az öngyilkosságnak beszámíthatlan állapotban történt elkövetését állapítva meg — a szerencsétlen a szertartás-eszközésével rendszeren temetettet el. Te metése — talán egyszerűségei fogva — oly megható volt, hogy a sok nép között tán egyszem találkozott, ki őszinte fájdalommal nem érezte. A koporsó beszentelése után megindult menet szonorián nyomott hangulatát egy hang sem zavarta meg és midőn a bajtársak terdől és imára szóló vezényszava elhangzott — mintha az mindenkihez intézetett volna a fájdalom nyomarának engedve mindenki térdre rogyott, hogy könyörgő imáját az egekbe küldje. Bocssás meg neki én Istenem ki becűlétes életét más nyugalmát adta cserébe.

Hymen. Reitter Oszkár torontalmegyei szanveto, zombori földnk f. hó 21-én tarotta esküvőjét Stojanovits Botka Sarolta úrnővel N. Becskereken.

azert is, mert verse bezedett életrajzának nem egyeb. Avagy kit ragad el, kit hat meg, kit lelkesít tel az ilyen prózailag is lapos kifejezés?

„Be ki jutott nekid?”
vagy:
„Érdemét nem kell, hogy sokat emítsem;”
majd meg:
„Mégis hád emítsek egy ritka érdem!”
Mi más hang, mi más lendület, érzeny és szárnyalás a „Üsgügedes közzét című dalban, melyben oly igazán költői sorokat is olvasunk:
„Még a szivte rejtett bánat,
Bús lantomon szerzte áráit,
Zokogott meg el nem írást,
Zokogott oly zúdosan,
Hogy sokálta a lant harja
S fájalmában felsikoltva,
Műzsámát is elriaszta
Megrepedt oly kúnosan,
S most tünöttem egymagam!”

Ime, mi különbség, mondjuk, midőn a költő az igaz ihlet perzeiben őrni a lant húrjait, vagy midőn a belső érzemények önkéntes nyilatkozása s működése nélkül, az minden erejéből megmozdítani törekszik s a sziv redőit áhullámzásának hatásán alatt, merő szeszélyből, — vagy pusztá unalom üszéből gyárt verseket! . . .

A „Barátágról” című eszes dal után következő „Istenkáromlás” rapsodia féle költemény felett páleázat törnk s azt ismét a tulizgatott kedélyállapot kitörésének jelez

Pályázat. Az ujvidéki járásbírószágnál járásbírói állomásra pályázat hirdettetik.

Arverés. Zarubszky Gyula és neje 6000 forra be. ingatlana f. évi nov. 14-én. Szilbás.

A meginterviewolt Apponyi Albert. A prázai „Narodni Lusty” beszélgetést fűzől nem egyik számában, egyik levelezője s Apponyi Albert gr. között. A beszélgetés a keleti ügyekre vonatkozik. Apponyi gr. kijelentette, hogy az ő nézete szerint Ausztria Magyarország tekintélye s keleti ügyekben csapást szenvedett s az orosz befolyás jelen-tékenyem meg fog erősödni. A beszélgetés folyamán szóba jött Andrássy Gyula gr. ügye is s Apponyi kijelentette, hogy azok, akik a mérsékelt ellenlék és Andrássy közét végbemenő intriguákról beszélnek, tévednek. Az egészségből egyetlen szem igaz. Apponyi azt hiszi, hogy a delegációk többsége a külügyi helyzetet nagy tartózkodással ítéli meg. A kiegyezésről szólvá Apponyi megjegyezte, hogy ő és párthivei a fogyasztási ádók dolgában határozottan Magyarországgal lenni jogat mellett foglalnak állást. Ezenkívül azonban a közös vám m lett lesznek. Az agrar-vámokat Apponyi nem tekinti oly akuszterő objektumnak, melynek fejében az osztrákok az iparvámok fölemelését követelhetnének, miután Ausztria szintén földművelő állam s neki magának is szüksége van az agrar-vámokra.

Melyektől irjak lapunknak? Tekintetes szerkesző ur! Van szerencsem tudatni, miszerint tegnap f. hó 28-án megelgett jegyzőválasztáson a közkedveltség Lujthaj Benjamin választotta meg 603 szavazattal, Szűcs Lajos kisállasi jegyző 377 szavazata ellen. Isten éltesse őt soka mint közsegünk díszét és a közügyek tuzó bajnokát.

Ipari szakfolyamok. A technológiai ipar-muzum aiti s teli hónapok alatt rendezni szokott ipari szakelőadások az idén az orsz. kiállításra való tekintettel, hol ugy az intézet igazató-aga, mint az új előadások tartására főként iparosok a jövő hónapban meg el lesznek foglalva, — csak december 1-én veszik kezdetüket, a tárgyakorlatokat azonban lehetőleg nov. november közepe közepe megkezdik.

A megyei központi választmány f. é. október hó 31-én, délelőtt 1/2 órákor, az alispán hivatalban, az 1886-ik évben érvényes községi választók nejlvasztásmunka, mikénti összeállítását iránt való intézkedések elrendelése végett, ülést tartott.

Melyküi születési komáromi lakos, ki oru Ehrenfeld Frigyes belügyminiszeri engedéllyel nev t „Erdélyi”-re változtatta.

zük. — Itt nem költői mérsézséggel, vagy túlzással tör ki a szerző a vállalkozócske elvei ellen, hanem maró gunnyal támadja meg azt az örök lényt, mely a világok s mindenség felett uralkodik.

A költő így kiált fel azon lényhez, — melyet mi Istennek nevezünk:

„Hah! annak, a ki tevéhatott:
Onnanragt amitól, e-almi keltet.
Jól jatta, hogy hűbös és szoros a munka,
Czelhat is bárba veszte látta, tudta;
Elbajlólvá tette külséjét,
Hogy elitarkja így összegyémét! . . .
A költő meg itt sem állapodik meg, hanem ekképen folytatja:
„Művészt az isten s bár csodásan alkot,
Ha semmi sincs ki érte adta lapot:
Mivé lesz végtelen művésztete?
Becselo nekünk csak becselelne neve!
Téhat a művésze bámulója!
Nem ugy! Te (ember) tarsa vagy méréz (vetélyben)!”

S bár csak kezdő, már is út az óra
S bár orok is s személdőse se réten;
Mégis legzebb művet e nagy világot
Mely ilye áltálad, hogy felvirágot
Ha I-besztálmán; csodát nem lelek!
Külbönm alkot itt a képzeltel! . . .
Mi ez? A melegítő és életadó ragyogó nap, a milliárd csillagok járása, az ozeán megmérhetetlen mélysége, a kiphatatlan mindenség örök időkre megszabott összhangzatos működése, csak kores munka, melynek a költő a hitvány és poros földön külbö világot alkothat magának képzeltevel! . . .

Dpt. Szt-Ivanról írja rendes levelezőnk október 25-iki levelében: Nagy hitű interjú-tó után, vegre tegnap megkondultak a helyi belső gör. kel. egyház harangjai, tudára adván a lakóknak, hogy megszüntetve az abszolúti. Az egyházi törvény értelmében a ver. által megszentségeltetett: egyházbán bizonyos ideig misztói nem szabad, s így azon szegénytelenek követő napján, a templom külső Ujvidékre vitettek a püspökhöz. S azon idő óta a harangok elnémultak, nem hívták a jámbor hívőket a szent ige hallgatására, nem kísérték a halottakat az örök nyugalom helyére, ott fűgtek tetlenül, kibéven magukat az év fűradalmától, s akár tovasszalhattak volna Rómába, nem vette volna észre senki. A torony órája is megállt, nem férhetett hozzá, s „momento n. o. r. i. -ként folyt az időpontóra mutatót, melyben a szegénytelen esemény végbement, miként ama királyi óra a versailles-i „chateau royal“-ban, mely minduntalan a megholt király haláláig mutatja. — F. hó 24-én végre a consistoriumi jegyző és ügyvéd kíséretében kijött a gör. kel. esperes, felnyitotta a templomot, s miután a vörrel befestett kövek újak által lettek helyettesítve, a templom újonnan felszentelést, az elvitt urak egyszerűen kijelentették Brezovszky M. xim lelkésznek, hogy az ügy a bíróság előtt befejezte nem lézen, o állásait elfeljegyzetik, megtartva egybeirnt fizetését, a stóla kivételével. S a szentszék emez ítéletével a lakóság elégtelét nyert, leghőbb óhaja ment teljesedésbe. Több ízben menesztettek küldöttséget a püspökhöz, ki nyilatkoztatták, hogy ha azt volí, hogy az említtet lelkész meg tovább is fog, neküni hivatalában, akár ki se nyitassa a templomot, mert abba bizony senki se megy. S az egyházi tanács, belátván a nép keresék jogosságát, méltányolta azt, mert ha hab: „V. x. popul. vox dei!“ — A vizscaiat az ügy érdekében energikusan folyik, naponként új meg új tanús idézettek Ujvidékre, f. hó 20-án pedig a vizsgáló bíró kint volt. Únu k s többekkel jegyzőkönyvet vett fel. Úgy látszik, e per nem egyhamar nyer végleges megoldást. — A népkölteszet is immár felkarolta ez anyagot, s uton-utófélen dudogtatnak gúnydalt „a páporól és az ucsi teyről!“

Beküldetett. Tudva levő dolog, hogy városunkban az éji világítás igen gyarló, de hogy a meglevő világítás mi árányalanul van felszavta, annak illusztrációjaül álljon itt a következő: A „Rokus“ utcában, mely

Mégis jó, hogy a költő ezen költeményt „Istenkáromlásnak“ nevezte, mert hát annak valóban az is a neve. Ezzel a verssel azt kellene tenni, mit a költő humorában más költeményeiről is mond: hogy „főpört alá!“

Mi másképpen volt a szerző hangolva és lelke megindulva, midőn a „Poeta vagyok.“ „Három óhaj.“ „Bűsű Ungvártól.“ és „Nem arra születtem“ kedves költeményeket írta! Mi egyszerűek, nyugodtak, érzeménygazdagok s lendületesek a sorok:

„Médző magyában száll rám hűsömölgyesség,
Dalaimat erdő lombjai susogják,
Bunyokod osznek síró szele bugja
Merre az enyveset temetői utca,
A mogorva telők dacos tekintete:
Ime, az én felkém összes költszete, —
Egy könyv, egy mesely: ez énnekem drága her,
Nem adom a bűnes, szeles nagy világré.“

Vagy a „Bűsű Ungvártól“ című költeményből ez:

„Megyek, mint a pacstira, téi-hazából,
Tavas-hazámat felkeresve újra,
Ott szebb, ott vidorab dűlokra gyulva,
Szűtőzök hűdologan a berce fokáról:
S míg itt kapott sebekről búsan panaszkol:
Velem zokognak az erző galambok“

Szépnek ezen sorok is:
„Nekem csak a magány, béle s nyugalom kell:
Csendes erdő árnya nadár zengésével,
Csillagos éj méla halvány holdugárral,
Hol ábrándos felkém végtelenbe szúrál.“
A „Nem arra születtem“ költeményt ezek az eredeti sorok zárják be:

pedig eléggé népes, összesen négy lámpa van, míg a vele parhuzamos és hason nagysága „Apatini“ utcában tizenkettő van. Későbbőn van már a halottak napja, mely alkalommal százával tud a nép a síkteret. Persze majd botorkálhat a közönség a sötétben. Legalkalmasabb hely volna a Kóih (26 ház sz.), vagy a Lutacscevis (25 ház sz.) féle házhoz egy lámpát állítani. Az utóbbihoz ajánlatosabb, mert innen a lámpa négy utcába világítana. Kérve figyelemztetjük és figyelemztetve kérjük az illető közeget, hogy gondoskodjék a sötétség eloszlatásáról. Több rókus utcai lakós.

A miniszteri határozatlan állomását elmozdított Bergl Emil jankováci tanító helyett egyhanglúan a fényes tehetségű Reiszter Ignác varjasi tanítót választották.

A védtrvény végrehajtása tárgyában a közös hadügyminiszter már kibocsátotta a két kormány megegyezéséről készült Utasítást. Az új szabályzat 1886. jan. 1-jével lép életbe s az 1886-ra vonatkozó katonaiállásai előmunkálatok már ezen utasítás alapján lesznek teljesítendők.

Öngyilkosság. A „Baja és Vidéke“ írja a következőket: F. hó 26-án este fel 7 órakor szelfutott a hir, hogy Pukovits Kálmán a bajai m. kir. állami posta hivatala a máth. osztálynál alkalmazott gyakornok szíven löste magát s rögtön meghalt. É s szomorú esetre vonatkozólag közlekedt az az értesítést vetők, hogy a fennjelzett napon délutáni vonattal Kass Ignác postaigazgatósági felügyelő a hivatal rovacsolása végett Bajára érkezett. A szerencsétlen alig 23 éves fiatal ember rögtön felüvés néköli a hivatalból tavozva egyenesen állítólag Hildenszt vaske reskedő boljába ment, ott egy forgó pisztolyt vásárolt, és azzal kis mézsárszék utcai lakásába ment, gyertyát gyújtott, az ajtót maga zárta és a divanra ülve a végzetes golyót szívébe röpítette. A nyomban előhívt Dr. Saly Inre városi főorvos csak a halált constaltta, és a hullát meg este 8 órakor a városi rókusházhoz boncterembe szállította. A jó családból származott alig 23 éves gyönyörű szép fiatal embert a végzetes elhatározásra állítólag sikkasztási cselekmény indította, melynek következményei elől a halálban keresett menedéket.

Örgyilkosság. Rigycia f. hó 26-án este 8—9 óra között ismeretlen tettes Miskovits Gula kocsmároszt az ablakon keresztül fejbe lötte, hogy rögtön halált okozott a löveg.

Árverés. Biermann Fülöp és társai 4310 írtra becs ingatlanai nov. 4. Kula.

„Négy fal között néma, komor iróasztal,
Szomszj toll s közeiben kút a mely itatja,
Barázdált ássa vigan felel lapra.“

Szép és eredeti ez a rövid költemény is:

„Szárdos zöld oszlopok
Páztit teremtek, —
Fenn kek menyeyzt ragyog,
Dalt zeng bubajos torok,
Titkos rejtkezők,
Rozsak között ülöhelyem;
Királyi trónusom,
Kehely iljóm — fűzereken
Királyi bilikóm.“

A „Lapszerkesztő keserve“ s az „Uj évré“ című költemény szintén figyelmet érdemel, különösen pedig az előbbi, melyen finom humor vonul át s melyben a szép sorok is olvashatók:

„Trónusom, reitgett redaktori székek,
Czímerem ragyogjon a nyomda testekén,
Koronám is ékes, szép drága koronák,
Kirakva ciccó és garmond betűköl.“

A „szeretet dalai“ között van legtebbő szép költemény, melyek becsesel is bírnak. E dalokban látjuk a költő egységét leg tisztábbban, itt halljuk a szívnék gyorsabb dobogását s a csendes elegikus hangot, — itt érezzük leginkább a lelek melegét, itt látjuk, mint vonult át a bánat fellege a költő lelke felett s itt olvassuk eme kedves sorokat is:

Érny a léleknek arany foglalatja
Érny, mi földön a boldogságot adja,
Érny, ah ez a szög az istenség fénye
Érnyes légy s ragyogj e fény özönéb!“

Beküldetett két polgár aláírásával a következő level: „F. hó 27-én a midőn a városi háza kis tanácssterében, a városi; esárdák árverése czéljából összejöttek hosszú szav városkozás után egyszer csak Vukicevis tanácsnok ur kijelenté, hogy az apatini esárda — még árverezés előtt — ki van adva. Lehetséges-e az, hogy a városi tanács úgy gazdálkodhassék, mint neki tetszik, vagy a mint mi, és a törvény kívánjuk.“

Rendőri hírek.

Topolyán f. hó 18-án I. feketé sárga h. lábára kese, csillagos homloku h. j. e. o. alig ismerhető bélyegű 7—8 éves kancazó ló — egy világos pej h. lábára kese, kerek csillagos homloka hegyén szemölcs h. j. e. c. e. bélyegű három éves kancazó ló vétettet gazdátlanul bitangásába. Árverésük 30 nap múlva.

Gruits Ignác breztováci lakos tulajdonát képező egy közepnagsága, 14 éves, sötétpéj paripa lova, jobb füle jegyes és hátul jobb combján (J.H. alakú) bélyeggel, f. hó 11-én a gulyárló elvesztette.

Szilits József zombori lakos egy marha törzskönyveskét és egyuttal a hivatal által kiállított 7651 és 7655. ex 1880 számú ZV bélyeggel ellátott ökrökről szóló marhalveleket elvesztette.

Arnold Jakab zombori lakos f. évi szept. 25-én a hivatal által 6224. szám alatt kiállított egy két éves, pej, két hátsó lábán kese, hoka, h. j. T. S. bélyeggel ellátott csodóról szóló löveletet elvesztette.

Himmelspach József parabutyi lakos nyitott állatölőgél ismeretlen tettesek egy 8 éves, pej színű, kancaza, fülei jegyes, homlokán csillagos, bélyeg nélküli lovát ellopak.

Lukly Nenád moholi lakos egy pej kancaza, nyakán bal felől, S K bélyegű, 8 éves, igás lőről kiállított járlatot elvesztette.

Bozsics György 20 éves, g. keleti, nőlen, borovai születésű, rézműves segéd, O. Bessen tartózkodása ideje alatt tiltott utcai lövedékes müt elkövetett kihágás miatt pénzbírságra ítéltetven, az ítélet kihirdetése előtt ismeretlen helyre távozott. Felatlalása esetén az alórt szolgabírság értesítendő. O. Bessen, 85. okt. Szibiró.

Irodalom.

Kritika a kritikára.

Kemthé István tavaly „A magyar helyesírás rendszerének alapvonalai“ című művét köre bocsjáván, egy példányát lapunk szerkesztőségének is beküldte. Ez alkalomból a „Z és V“ mult évi szeptember 7-iki számban méltatása e művet, valamint számos hazai lap tett rá megjegyzéseket, melyek kapcsán Kemthé István „Nyelvudományi csevegések“ című alatt mint maga mondja művét kiegészíté és magyarázza, azonban tulajdonképp reflektál az összes bírálatokra. Hozzávalalmas volna a kritikák kritikáját méltat-

ni, de nem akarunk adósak maradni Kemthé urnak a válasszal, s azért itt szöszereint adjuk a „Z és V“ kritikájára írt kritikáját, hogy aztán néhány szóval a vitát részünkről befejezzük.

Kemthé ur említett fűzetében a „Z és V“ bírálatát előrebocsajtván, arra imig válaszol: E jó akaratral írt méltatásra csak pár megjegyzést kívánok tenni.

Az újítás kifejezést határozottan elutasítom magamtól. Én nem újítani, hanem javítani, egyszerűsíteni, csinosítani, szóval rendszer szereten a magyar helyesírást; tehát természetesen több szónak helyesebb kiírását is. Művecsém nem akar több lenni egyszerű javaslatnál, a melyet ha el fogad az akadémia és a közhasználat jó; ha nem, arról sem tehetek. De arról lelkemben meg vagyok győződve, hogy az, aki hazját, nem-etét, anyanyelvét s ennek csinosodását javítását és fejlesztését óhajtja, föltétlenül el nem ítélteli műveimet; mit tette tette ez Makláry Papp Miklós sáros-pataki tanár, a kiról, illetőleg bírálatáról, alább fogok szólni.

Azt, hogy műveimben igen sok oly furcsa szabály van a melyek eddig még egyetlen nyelvudományi munkában sem fűdöztek föl, — köszönettel veszem. Ennél nagyobb dicséretet nem mondhatott volna művemről a „Zombor és Vidéke“.

Azt mondja e lap (szerente újításaimra), hogy azok olyanok, a melyek talán idővel helyeseknek bizonyulnak; de ez időserent nem jól hangzanak s nem egyeznek meg a mi nyelv-érzékünkkel.

Erre csak annyit jegyezsek meg, hogy: az igazság mindig igazság marad; és hogy: az általánosan ismert igazságon kívül, még nagyon sok igazság létezik.

„Minél tovább halad a kutató szellem az ó buvarlatában, — mondja Goethe, — annál inkább felismeri hogy meg számtalan igazság van, melyekről sejtjele sincs. Ha pedig valaki nem jutott ennyire, az még nagyban tusa lan. Az a racionalizmus pedig, a mely csak azt tartja jónak, a mit felfog, hasznit ahhoz az indiai kiralyhoz, a ki nem látta, hogy a víz meglágyhat, mert meg jeget soha sem látott.“

A mi igazság lesz holnap, az ma is igazság; mert az igazság önmagában létezik. Az, hogy valamely igazságot nem ismerünk, vagy nem fogadunk el: annak erejéből semmit sem von le. Amit ma nem látunk s látni fogjuk már holnap; s a mit mi nem látunk meg, meglátják azok, a kik utánunk jönek. Az igazság, az eszményi és erkölcsi világban, olyan mint a természeti világban a viláagság; a mely meg akkor is meg volna, ha senki senki sem venné figyelembe.

Nem akarom a „Zombor és Vidéke“ nek jó indulat rosszal fizetni vissza; de a helyesírás érdekében el nem hallgathatom azt a téves felogást, a mit a bírálat írja (amúsit avval az állításával, hogy szükségte az összetett betűekkel értekező összetett szavak kiírásánál kötelelt használni (7. §.); mert nem hiszi, hogy igazság ember a viz-

— harsogó tárogató, hanem csendes fűnyelgő, hanem habzó s rohanó patak, hanem tisztas, s nyugodt eszmély s nem lehet rohanó vihar, hanem kell, hogy enyelgő szellő legyen

Ez álláspontot foglalja el, nyugodtan mondjuk ki meggyőződésünket és jó meg gondolt íteletünket, hogy a „Felső Rűgyek“ tehetséges szerzője legkeveseb lyrikus, mert néhány igazi lyrai hang még távolról sem jogosítgatja tel őt azon név viselésére.

A drámai tehetség sokkal jobban van kifejlődve a fiatal íróban, mint a lyrai, mi kisse különösen látszik, ám a „Felső Rűgyek“ határozottan a mi véleményünk mellett harcolnak.

Bizton hiszünk, hogy a tehetséges költő egykor tökéletes műveket is fog alkotni, ha a dörgő hangok helyett a szelidet választva, mindig csak az ihlet teremtő pillanataiban fog énekelni a szerelemről, a barátságról, a bánat és örömről vagy az élet tragédiáinak azon alakjairól, melyek benne a főszerepet játszottak.

Kérjük a költőt, ki a nevének elrejtése mellett a szerénység mezében lépett ki a közönség elé, ne vegye zokon, ha megnevezte őt, mert egyáltalán nincs oka álnevek alá rejtőzködni.

A „Felső Rűgyek“ írója Molnár Gyula a „Zombor és Vidéke“ érdemes szerkesztője.

Popovits Döme.

